

Dagens frågor

Mordet på Folke Bernadotte

Enligt pressuppgifter förbereder en israelisk skribent en bok om mordet på Folke Bernadotte. Författaren uppger att det var han själv som var mördaren. Boken har ej fått förläggare i Israel. Man torde kunna förvänta att inget svenskt förlag vill ägna sig åt att ge ut boken på svenska. Ett danskt förlag lär ha erbjudit sina tjänster. Mycken heder lär i varje fall företaget inte inbringa.

Den man, som påstår sig vara mördaren, söker förklara sitt dåd. Folke Bernadotte skulle ha varit antisemit och proarab. Till grund för detta påstående läggs ett brev, som sedan länge med säkerhet ansetts vara förfalskat på tyskt nazistiskt håll. Hur författaren skall kunna förklara, att han vid denna tid i Israel skall kunna ha läst och tagit intryck av brevet i fråga, är alldeles obekant. Med all sannolikhet rör det sig om en efterkonstruktion. Men även om han känt till brevet hade detta inte bevisat någonting.

Man behöver inte känna till Folke Bernadotte särskilt mycket för att veta, att allt vad antisemitism hette var honom främmande. Han hade, långt före sitt uppdrag i Israel, visat detta i gärning. Han var ordförande i svenska Röda korset, och den humanitära anda som präglar dess verksamhet var också hans. Han hade lett räddningsuppdragen efter kriget till Tyskland. Ännu lever i Sverige judar som han förde hit i »de vita bussarna». Han gjorde detta, som allt annat, som en självklar sak. För honom gällde efter Skriftens ord varken jude eller grek, ty han var inte bara i ord utan i gärning en kristen och en ädling. Att försöka smutsa hans minne för att höja upp sig själv är en nedrighet.

Den som mördade Folke Bernadotte var som bekant ute för att också mörda en annan. General Åge Lundström undkom av en tillfällighet, men i stället träffades den franske översten Sérot av kulor avsedda för honom. Skulle detta mord också vara en ädel gärning? Hade dessa officerare, den som dödades och

den som undkom, också skrivit brev som mördaren studerat?

Det har aldrig varit en hemlighet, att Folke Bernadottes mördare var att söka inom vissa ultranationella israeliska kretsar, som ej skydde några som helst medel för att, som de menade, befästa Israel mot araberna. De såg varje FN-ingripande, som de ej fann vara helt och fullt inriktat på Israels intressen, som ett brott. Vilka som tillhörde dessa kretsar var inte okänt. Israels regering torde ha haft dem under ganska närgången uppsikt. Ingen regering kan oberörd se på hur grupper av medborgare driver politik med vapen i hand, vore det än åt samma håll som den lagliga regeringen går.

Sveriges regering protesterade mycket bestämt mot Israel efter mordet i Jerusalem. FN:s representanter hade uppenbarligen inte fått det skydd som de hade rätt att fordra. Israels regering uppmanades att söka mördarna och ställa dem inför rätta. För att underlätta sökandet och för att reda ut vad som verkligen hade hänt – och som israeliska myndigheter inte visade sig vara särskilt angelägna att klargöra – tillsattes en svensk kommission under ledning av dåvarande riksåklagaren, och hans resultat överlämnades till vederbörande i Jerusalem.

Resultatet blev lika med noll. På svenskt håll sade man inte öppet, men man torde ha haft den uppfattningen, att Israels myndigheter inte bara kände till inom vilken krets som mördaren borde sökas utan också visste vilka som deltagit i attentatet. Men man ville inte ställa mördaren och de andra deltagarna inför rätta. Av inrikespolitiska skäl skulle detta ha varit ytterst besvärligt och lett till kritik av regeringen. Man föredrog att låta mördaren löpa. Kanske bedömde man saken så, att en svensk medlares liv inte var värt obehaget av att i dåvarande labila läge stöta sig med en militant liga.

Mordet skulle väl som många andra politiska brott ha gått ouppklarat till historien om inte mördaren själv, eller den som utger sig för att vara det, nu har uppträtt för att spela

nationell hjälte. Det skall bli av allra största intresse att se vad regeringen i Jerusalem gör i denna situation. Den har utan tvivel medel att stoppa en verksamhet som endast kan bli till skada för Israels anseende. Den borde aldrig ha låtit mannen resa utomlands för att där yvas över att han överlagt skjutit ned obehäpnade FN-observatörer. Det är en sak att en tidigare regering, av en annan generation, bestämde att hans gärning skulle bli ostraffad, att en mördare skulle bli »oupptäckt». En annan sak vore om dagens regering, genom släpphänthet eller på annat sätt, skulle hjälpa honom. Det vore svårt att förlåta för många, och Israel kan behöva sina vänner.

Socialstyrelsen och valrörelsen

Till säregenheterna i årets valrörelse hörde de efter socialdemokratiska mått skraddarsydda utredningarna. Den kanske mest anmärkningsvärda stod socialstyrelsen – ett statligt ämbetsverk alltså – för. Från styrelsens utredning om den inte institutionsbundna socialvårdens målsättning och organisation offentliggjordes ett »preliminärt betänkande», som bl a tog upp bostadspolitiken. Generaldirektör Bror Rexed som tillika är utredningens ordförande passade på att göra ett inlägg i valdebatten i jämlikhetens tecken i denna ovanliga form.

Vad han föreslog var en 15-årig planering för bostadspolitiken för att få till stånd en utjämning på bostadsområdet. Mål bör anges för hur alla människor och typer av hushåll skall bo vid programperiodens slut, hette det. Dessa mål ska vägas samman med de resurser som står till bostadsförsörjningens förfogande och till varje pris skall dagens situation på bostadsmarknaden undvikas, d v s betalningssvaga får inte ställas åt sidan. Om den framtida bostadsförsörjningens resurser inte kan ökas måste den totala bostadsstandarden sänkas genom att man förbjuder eller motverkar lyxkonsumtion av bostäder hos högre inkomsttagare, skrev Bror Rexed och hans utredare. An-

nars finns det risk för att den sociala skiktningen, segregationen, ökar.

Vidare föreslogs att fastighetsägarna genom avtal skall tvingas godta bostadsförmedlingens anvisningar och att avtalen ska förbindas med ökat kommunalt bostadsstöd till årskostnader och engångsinsatser. Om inte önskat resultat uppnås på så vis måste byggandet förbehållas ägare som strävar efter integrering. Utredningen hade t o m gjort upp formulär med vars hjälp man skall kunna visa om fördelningen av hushållen på olika inkomstnivåer i någon del av kommunen avviker från hela kommunens. Med ett annat formulär kan man visa graden av snedvridningen i inkomstfördelningen hos olika fastighetsägarkategorier. Om de kontroller på fördelningen, som man genom dessa formulärs hjälp kan få, visar ett otillfredsställande resultat kan man ingripa genom avtal med ägarna, genom ändrad fördelning av nyproduktionen eller genom inlösen av bostäder i privat ägo, framhölls det.

Nog präglas denna Bror Rexeds vision av den framtida bostadsförsörjningen till alla delar av Wigforss' kungstanke att fattigdomen fördrages bättre om den delas av alla. Vår arma bostadsmarknad, som till fullo fått bevisa att kostnadsstegringar och orättvisor följer regleringar i spåren, skulle med Bror Rexeds ordination bli iklädd tvångströja. Inte en enda bostad bleve bättre eller billigare för att den grad av konkurrens och valfrihet som ännu trots allt finns på denna marknad försvinner – tvärtom.

I Polen byggs bostäderna just nu så stora att varje person skall disponera 9 m² bostadsyta. En ökning till 11 m² diskuteras, men argumentet emot är att alla ännu inte disponerar 9 m². Det måste vara ett bostadsbyggande efter sådana principer som föresvävar Bror Rexed. Utveckling och framåtskridande för att nu inte tala om valfrihet – tidigare honnörord även för socialdemokrater – tillhör tydligen inte längre socialdemokratisk tankesfär. Den är enbart jämlik.

Professor Sacharovs andra brev

Den »ryska vätebombens fader», professor A D Sacharov, riktade för ungefär två år sedan ett brev till Sovjetunionens ledande män, i vilket han varnade för de ödesdigra följderna av landets efterblivenhet. De svårigheter, som skulle kunna uppstå mot bakgrund av den strategiska terrorbalansen i världen, borde tvinga stormakterna att söka nya politiska utvägar bort från den annalkande katastrofen. Detta Sacharovs första brev publicerades i New York Times i juli 1968 och väckte stor uppmärksamhet i västvärlden. Men trots att han kritiserat det kommunistiska partiets politik i Sovjetunionen, följde inga repressalier mot honom. Därför var tydligen hans ställning alltför stark.

Nu har professor Sacharov låtit höra av sig igen. Ett nytt brev av hans hand är ställt till hrr Bresjnev, Kosygin och Podgornyj. Brevet är undertecknat också av två andra vetenskapsmän, och det kom liksom det första till världens kännedom genom att det spreds på underjordisk väg.

Brevet utgör inte någon protest, snarare en varning innehållande också ett skisserat förslag till saneringsprogram. I brevet framhävs, att Sovjetunionen inom alla produktionsgrenar utom kol står långt efter USA, och klyftan mellan länderna bara ökar. Vad beträffar datamaskiner, de viktigaste instrumenten i den andra industrirevolutionen, befinner sig Sovjetunionen i en gången epok. Det var annorlunda under 50-talet, då den första ryska sputniken sköts upp i rymden. Nu har amerikanerna promenerat omkring på månen. Skälet till denna efterblivenhet i Sovjetunionen är partimonopolet på all slags distribution av informationer, vilket är oförenligt med den moderna teknologins utveckling. På den punkten är det nödvändigt med en demokratisering av maktstrukturen. Sacharovs kritik är inte riktad mot det kommunistiska systemet som sådant utan utgår från vad som kallas »socialistiska positioner».

Sitt saneringsprogram sammanfattar Sacharov i ett antal punkter. Regimen borde offentligt godkänna en sådan demokratisering, som skulle tillåta en öppen diskussion. Informationer om tillståndet i landet och om det offentliga livets problem borde göras tillgängliga, först inom begränsade kretsar, d v s inom partiet och den statliga administrationen, och sedan för allmänheten. Man bör skapa ett institut för opinionsundersökningar, vars resultat också först skulle delges begränsade kretsar och sedermera allmänheten. Man måste sluta att störa främmande länders radiosändningar, upphäva alla förbud mot cirkulation av utländska böcker och tidskrifter och alla inskränkningar vad beträffar sovjetmedborgares korrespondens med utlandet och med deras utländska kontakter. Andra punkter rör politiska fångar och deras behandling, nationella minoriteter, friare produktionsformer och dylikt.

Sacharov påpekar, att hans punkter bara utgör en skiss och att demokratisering inte kan lösa alla ekonomiska svårigheter. Detta är riktigt. Vad han föreslår som botemedel är å ena sidan otillräckligt och å andra sidan oförenligt med det kommunistiska systemet. Det väsentliga är, att Sovjetunionen regeras av ett enda parti med totalitära metoder. Under ett sådant statsskick måste ett monopol på informationsdistribution uppehållas och koncentreras i de styrandes händer, och alla samhällsorganisationer måste förbjudas utom sådana som tillskapats av regimen för att stärka diktaturen.

Sacharovs brev kan sannolikt skapa viss förvirring i västvärlden. Politiker, som är benägna att i allt uppträda som duvor, kan av detta brev dra den slutsatsen att Sovjetunionen är svag och blir allt svagare. Alltså skulle västern inte behöva bekymra sig så mycket om vad som händer där. Sanningen är en annan. Sovjet liksom Kina kan tack vare sitt totalitära statsskick hålla rustningarna uppe på den nivå, som för diktaturen anses vara nöd-

vändig, utan att behöva räkna med folkets mening eller med dess levnadsstandard. Att Sovjetunionen enligt uppgift för närvarande har färre datamaskiner än Belgien och mindre kemisk industri än Holland hindrar inte Moskva att ha ständiga framgångar i sina konfrontationer med den fria världen.

Antiamerikanism och neutralitet

När den socialdemokratiska partisekreteraren Sten Andersson började höja panikartade rop i anledning av hr Gösta Bohmans bok om den svenska neutralitetspolitiken, undrade man vad som egentligen hade hänt. Att han var ute för att finna något tema i valrörelsen, som inte genast ledde tankarna till vad regeringen misskött, var ju uppenbart. Men boken visade sig inte vara särskilt sensationell. Den konstaterade, vad alla vet är sant, nämligen att hrr Nilsson och Palme utnyttjat utrikespolitiken för inrikespolitiska syften. Den gjorde gällande att det är utomordentligt olyckligt att så skett, för landet och för allas vår framtid. Att det skulle vara inkorrekt att peka på detta faktum förefaller egendomligt.

På en punkt kan hr Bohman möjligen ha fel. Han talar om neutralitetspolitiken som en dogm, och ordvalet är något missledande. Dogmer brukar, när de väl fastställts, vara statiska. Svensk neutralitet är däremot ett föränderligt begrepp. Den som konstaterar detta är en av vårt lands förnämsta experter, förre ambassadören, talmannen Erik Boheman. Hans bok *Tankar i en talmansstol* (Norstedts) kom också ut i september. Den möttes, eller föregicks, av ett nytt skri från hr Sten Andersson. Denne ansåg sig ha upptäckt att hans egen talmän höll på att begå brottet att kritisera regeringens utrikespolitik, och denna, menade hr Andersson med en underlig brist på förmåga av logisk slutledningskonst, skulle vara lika med traditionell svensk neutralitetspolitik. Så är det naturligtvis inte alls. Vad hr Boheman i boken kritiserar är för övrigt handläggningen av utrikespolitiken så som hr Nilsson skött

den. En sådan kritik har alla rätt att komma med, men så sakligt väl underbyggd som hr Bohemans torde ingen vara. Vad beträffar hr Palme sätts han helt enkelt in i sitt sammanhang: det går lika litet att förneka att denne deltog i en veritabel »hate-America»-kampanj ännu i regeringsställning som att han som statsminister och på besök i Amerika fick lov att uttala sig på annat sätt.

I övrigt framhåller hr Boheman, att politiken under andra världskriget var »icke krigsförande», ej neutral i vanlig mening. Han bör veta det, eftersom han var med om att utforma den. Vår hjälp till Finland, våra avsteg till först Tysklands, sedan till de allierades förmån var valda eller framtvingade. De höll oss utanför kriget, vilket var lyckligt nog, men vi var varken i ord eller gärning neutrala. Från efterkrigstiden tillåter sig hr Boheman att peka på försöken att skapa ett nordiskt försvarsförbund, hr Erlanders kungstanke. Detta var naturligtvis inte svensk neutralitetspolitik i vedertagen mening utan avsåg att organisera ett i övrigt alliansfritt block av neutrala stater.

Skillnaden mellan hr Undéns restriktiva politik och hr Palmes kringhoppande politik är ofantlig, men det står var och en fritt att välja vilken han föredrar. Att påstå att dessa olika former av utrikespolitik är samma sak, samma slag av neutralitetspolitik, är och blir en verklighetsförfalskning. Hr Boheman är alltför korrekt för att använda detta ord. Man skall läsa hans bok för att förstå hur fint och distinkt han penetrerar en fråga, som vissa politiker av opportunitetsskäl försöker vantolka.

Kapitlet om »Svensk antiamerikanism» är ett av de skickligast skrivna och mest lärorika i en bok som också i övrigt står på höjd med författarens tidigare publicerade minnen.

Debatt om EEC

När förhandlingarna i höst om en svensk anknytning till EEC börjar är vårt läge tyvärr inte det bästa. En av de blivande centerledarna in spe, hr Antonsson, har gjort uttalanden

innehärande en nordisk isolationspolitik, som i vart fall inte varit till nytta. Hans föreställningar om Sveriges möjligheter att numera påverka Norges och Danmarks anslutningspolitik är så överdrivna att hans agerande får uppfattas som helt avsett för inrikes konsumtion i valrörelsen. Vida värre är det naturligtvis att hr Palme i partiledardebattens hetta lät förläsa sig till kategoriska uttalanden av innehåll att om en svensk anslutning till EEC skulle heta »vår jämlikhetspolitik», då blir det inte något av för vår del. Hr Palme borde förklara sig närmare på denna punkt. Vilken »jämlikhetspolitik»? Det program eller rättare sagt de antydningar till program för denna politik, som socialdemokraterna hittills framlagt, är så vaga att de undandraget sig konkreta tolkningar. Alla de demokratiska partierna är emellertid överens om nödvändigheten av fortsatt ekonomisk utjämning med sikte särskilt på att förbättra låglönegruppernas och de socialt vanlottades ställning liksom att öka möjligheterna till likvärdig utbildning för alla. Det skulle vara intressant att få veta närmare vilka mål den socialdemokratiska jämlikhetspolitiken egentligen vill nå. Ställer sig t ex regeringen bakom socialstyrelsechefen hr Rexeds hugskott om en tvångsdirigering av bostäderna för att få bukt med den sk sociala bostadssegre-

gationen, som djupast sett dock endast är ett uttryck för att människorna har olika smak och olika önskemål beträffande sin bostadsmiljö.

Efter de uttalanden hr Palme – ivrigt påhejad av Aftonbladet – gjort i EEC-frågan, har naturligtvis kammaren börjat svälla hos de falanger inom våra vänsterpartier, där man är rabiat motståndare till att Sverige ansluter sig till EEC. Inte nog med att vpk-ledaren, hr Hermansson, emfatiskt säger nej till EEC – han vill ju ha in oss i östblocket – allehanda andra vänsterextremister mobiliserar till debatt i EEC-frågan. Som på beställning avlossar deras tidningar och tidskrifter de första salvorna i vad som tydligen kommer att bli en kampanj mot ett svenkt medlemskap i eller anknytning till EEC.

Hittills har enighet om EEC-politiken rått mellan regering och opposition. Det allt övervägande flertalet i vårt land torde också vara på det klara med att vårt ekonomiska läge skulle bli radikalt försämrat om EEC-förhandlingarna misslyckas. Denna opinion för en anslutning kan komma att skakas av den vänsterextremistiska agitationen. Alla de demokratiska partierna har därför anledning uppmärksamma denna fara och sätta in mer upplysning om vad EEC-frågan verkligen gäller.

HÖRRÖ MAGISTERN!
PELLE LÄSER PÅ HEMMA!!

Fämlighetens skola